

Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması*

Adaptation of Kindergarten and Primary School Teachers' Perception Levels of Professional Efficacy Scale into Turkish

Burcu ÇABUK**, Fatma ALİSİNOĞLU***

Öz: Bu çalışmada Wang (2005) tarafından geliştirilen “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Türk kültürüne uyarlanması amaçlanmıştır. Türkçe form, eşdeğerlik sınavının ardından Ankara ilinin Çankaya ilçesindeki resmi ilkokullarda görevli 222 öğretmene uygulanmıştır. Öğretmenlerin %88'i kadın, %12'si erkektir. Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin %34'ü anasınıfında, %19,5'i birinci, %13,3'ü ikinci, %12,8'i üçüncü ve %20,5'i dördüncü sınıfta görevlidir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış, güvenilirliğini belirlemek amacıyla ise Cronbach Alfa İç Tutarlık Katsayısı hesaplanmıştır. Analizler sonucunda, Türkçeye uyarlanan ölçeğin 30 madde ve 5 alt boyuttan oluştuğu görülmüştür. Ölçeğin alt boyutlarından elde edilen puanların iç tutarlılık değerleri .95 ile .98 arasında değişmektedir. Araştırma sonuçları, Türkçeye uyarlanan ölçeğin, öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algılarını belirlemede kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Anasınıfı öğretmeni, sınıf öğretmeni, mesleki yeterlik, algı düzeyi, ölçek

Abstract: In this study, the “Kindergarten and Primary School Teachers' Perception of Professional Efficacy Scale” developed by Wang (2005) was aimed to be adapted into Turkish culture. After the equivalence trial, the Turkish forms were given to 222 kindergarten and elementary teachers teaching in public schools in Çankaya county, Ankara providence, Turkey. 88% of the chosen teachers were females and 12% of them were males. 34% were kindergarten, %19.5 were 1st grade, %13.3 were 2nd grade, %12.8 were 3rd grade and %20.5 were 4th grade teachers. In order to determine the structural validity of the scale, exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were done and in order to determine the reliability, Cronbach Alpha internal consistency was measured. At the end of the statistical analyses, the scale adapted into Turkish was seen to be composed of 30 items in 5 sub-dimensions. Internal consistency values of the scores obtained from the sub-dimensions of the scale ranged from .95 to .98. The results of the study show that this scale adapted into Turkish is a valid and reliable scale which may be used to determine the kindergarten and elementary teachers' levels of perception of efficacy.

Keywords: Kindergarten teacher, elementary school teacher, professional efficacy, perception level, scale

Giriş

Çocukların gelişimlerinin destekleyen öğretmenlerin kendilerine güvenen ve mesleki yeterlikleri yüksek bireyler olmaları önemlidir. *Yeterlik*, bir rolü gerçekleştirebilmek için gerekli bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma derecesi olarak tanımlanmaktadır (Balci, 2005). Yeterlik kavramı, temelde Bandura'nın *Sosyal Öğrenme Kuramı*'na dayanmaktadır (Akt. Özdemir, 2008). Sosyal öğrenme kuramının en önemli ilkelerinden biri, insanların kendileri hakkında düşünme, yargıda bulunma ve kendilerini yansıtmaya kapasitesine sahip olmalarıdır (Çakır, Kan

¹Bu makale Burcu Çabuk'un Prof. Dr. Fatma Alisinanoğlu danışmanlığında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak hazırladığı “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinlikleriyle İlgili Algı ve Bilgi Düzeyleriyle Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeylerinin Karşılaştırılması” isimli doktora tezinden üretilmiştir.

**Dr., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye, e-posta: cabuk@education.ankara.edu.tr

***Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, e-posta: alisinanf@gmail.com

ve Sünbül, 2006). Bandura'ya (1994) göre özyeterlik, bireyin davranışlarının oluşmasında etkili olan bir niteliktir. Bireyin farklı durumlarla baş etme, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri düzenleyip, başarılı bir biçimde yapabilme kapasitesi hakkındaki algılayışıdır. Schunk (1991) özyeterlik tanımını “verilen hareketleri gerçekleştirebilmek için bireyin kendi kapasitesiyle ilgili kararları” olarak yorumlamaktadır (Bayraktar, 2013).

Öğretmenler açısından *yeterlik algısı* kavramı değerlendirildiğinde, öğretmenliğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumları algılama konusu vurgulanmaktadır (Akkoyunlu ve Orhan, 2003). Bu ifadeye dayanarak, öğretmenlerin yeterlik algılarının, doğrudan öğretimlerini, dolaylı olarak da öğrencilerini etkileyeceği hipotezi ortaya çıkmaktadır. Bu hipotezi sınamak amacıyla, alanyazında birçok araştırma gerçekleştirilmiştir. Örneğin, Guskey (1988) 120 öğretmenle gerçekleştirdiği araştırmasında, öğretmenlerin yeterlik algılarının öğretim uygulamalarını yüksek düzeyde etkilediğini belirlemiştir. Özetle, öğretimin verimliliği için öğretmenlerin yeterlik algılarının yüksek düzeylerde olması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Alanyazında çoğunluğu yurtdışında yapılmış, bu konuda olumlu sonuçlar elde edilmiş başka araştırmalara da rastlanmaktadır (Bandura, 1993; Caprara, Barbaranelli, Steca ve Malone, 2006; Cross, 2009; Midgley, Feldlaufer ve Eccles, 1989; Özerkan, 2007; Rimm-Kaufman ve Sawyer, 2004; Rimm-Kaufman, Storm, Sawyer, Pianta ve LaParo, 2006; Ross, 1992; Schunk, 1991; Zimmerman, 1990; Zimmerman ve Martinez-Pons, 1990). Konuyla ilgili araştırmaların bir kısmının da aday öğretmenlerle ilgili olduğu belirlenmiştir (Alisınanoğlu, Kesicioğlu ve Ünal, 2010; Anılan ve Kılıç, 2013; Gorrell ve Capron, 1990; Ng, Nicholas ve Williams, 2010).

Bahsi geçen araştırmalarda, öğretmenlerin özyeterlik algılarının yüksek düzeylerde olmasının, öğrencilerin motivasyonlarını ve başarılarını olumlu yönde etkilediği vurgulanmaktadır. Öğrencilerin rol modelleri olan öğretmenlerin algı düzeylerini, öğretim anlayışları aracılığıyla sınıf ortamlarına yansıtmaları, her alanda olduğu gibi algı düzeyleriyle de öğrencilerini etkilemeleri, dolayısıyla öğretmenlerin yeterlik algılarının yüksek düzeylerde olması gerekliliği söz konusudur. Bandura'ya (1997) göre gözleyenler, yani öğrenciler, sosyal modellerini yüksek düzeylerde bir algıya sahip olarak görürlerse, gözleyenlerin algı düzeyleri artmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algılarının yüksek düzeylerde olması öğrencileri olumlu yönde etkilemektedir.

Öğretmenlerin yeterlik algılarının, uygulamalarını da etkilediği yapılan araştırmalarla (Ashton, 1984, Guskey, 1988, Swars, 2005, Gibbs, 2009) belirlenmiştir. Dolayısıyla, öğretmenlerin yüksek düzeylerde mesleki yeterliklerine ilişkin algı geliştirmiş olmaları, sınıflarında etkili öğretim yapabilmelerine katkıda bulunacağını göstergesidir. Ross (1994, 1998), öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleriyle ilgili yapılmış olan 88 araştırmayı inceleyerek, öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri ile davranışları arasında potansiyel bağlantılar olduğunu tespit etmiştir. Ross (1994, 1998) bu araştırmalarda, yüksek düzeyde yeterlik algısı olan öğretmenlerin, daha etkili bir şekilde öğretebilmek için yeni yöntemleri ve stratejileri öğrendiklerini, bu yöntem ve stratejileri etkili kullanabildiklerini, öğrencilerin bağımsız çalışmayla ilgili isteklerini arttırabildiklerini, öğrenciler üzerindeki kontrollerini azaltacak yönetim tekniklerini kullanabildiklerini, başarı düzeyleri düşük olan öğrencilere bireysel eğitim verebildiklerini, öğrencilerin kendi akademik becerilerini geliştirebilmeleri için öğrencilerin özyeterlik algılarını destekleyebildiklerini, ulaşılabilir hedefler geliştirebildiklerini ve öğrenci başarısızlığı durumunda sabırla çalışmaya devam edebildiklerini belirlemiştir.

Alanın önde gelen araştırmacıları, Bandura (1977)'nin teorisindeki *öğretmen yeterlik algısı* kavramını, öğretmenin kendi kapasitesiyle ilgili algısı (Berman, McLaughlin, Bass, Pauly ve Zellman, 1977, Henson, 2003), zor öğrenen öğrencilere yardım edebilme algısı (Gibson ve Dembo, 1984) ve öğrenciler üzerinde istenen sonucu gerçekleştirebilme yeteneği olarak tanımlamaktadırlar (Tschannen-Moran ve Hoy, 2001). Araştırmalar, öğretmenlerin yeterlik algı düzeyleri yüksek olduğunda, her türlü öğrenme stiline sahip öğrenciye yardım edebildiklerini göstermektedir (Ginns, Tulip, Waters ve Lucas, 1995; Guo, Piasta, Justice ve Kaderavek, 2010; Tschannen-Moran ve Johnson, 2011). McMullen (1999) yaptığı araştırmada, yüksek düzeylerde

öğretim özyeterlik algısına sahip öğretmenlerin, öğrencilerinin eğitimsel çıktıları üzerinde, daha çok kontrol hissettiklerini ortaya koymaktadır. Paralel biçimde, Ashton ve Webb (1986) ile Soto ve Goetz (1998)'in araştırmalarında da öğretmenlerin yüksek düzeylerde yeterlik algılarına sahip olmalarının, öğrencilerinin gelişmiş düzeyde motivasyon, yüksek düzeyde kendine güven, okula karşı daha olumlu tutumlar da dahil olmak üzere, birçok alanda başarılı oldukları ve düzenli bir şekilde gelişim gösterdikleri belirlenmiştir.

'Etkili bir öğretim sunma konusunda, öğretmenlerin kendilerine güven duymalarına ilişkin algıları' (Guskey ve Passaro, 1994) ya da 'öğrencilerinin arzu edilen öğrenme çıktılarına oluşturma kapasitelerine ilişkin öğretmenlerin algıları' (Tschannen-Moran ve Hoy, 2001) olarak tanımlanan *öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algıları* konusu üzerinde, günümüz araştırmalarında, önemle durulmaktadır. Geleceğimizi şekillendiren anasınıfı ve ilkökul öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algılarının yüksek düzeylerde olması büyük önem taşımaktadır. Frede'nin (1995) araştırmalarında, temel eğitim öğretmenleri olan anasınıfı ve sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri birbiriyle bağlantılı, bir grup karakteristik özellik olarak belirlenmiştir. Bu nedenle, benzer özellikler taşıyan, küçük yaş grubu çocuklarla çalışan ve çocukların gelişimlerini desteklemek amacıyla birbirleriyle iletişim halinde olmaları önerilen bu iki düzey öğretmen grubunun birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu araştırma kapsamında yapılan alanyazın taramasında, öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçme araçlarına az da olsa rastlanmış, bu ölçeklerin genellikle yurtdışında yapılmış oldukları belirlenmiştir (Fives, 2003; Poulou, 2007; Szabo ve Mokhtari, 2004; Wang 2005). Bu konuda Türkiye'de geliştirilen ölçme araçlarının ise, öğretmenlerin yalnızca öğretimle ilgili mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini ölçtükleri ve bu ölçeklerin de genellikle sınıf öğretmenlerine yönelik olduğu (Üredi ve Üredi, 2007), hatta daha çok sınıf öğretmeni adaylara yönelik olduğu tespit edilmiştir (Özdemir, 2008; Bektaş, Aydın ve Ayvaz, 2015; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Yalçınkaya ve Tonbul, 2002). Anasınıfı öğretmenlerinin, genel olarak, mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini belirleyen ölçme araçlarına ise rastlanılamamıştır. Yalnızca anasınıfı öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleriyle ilgili az sayıda anket kullanılarak gerçekleştirilmiş araştırmalar belirlenmiştir (Kök, Çiftçi ve Ayık, 2012). Her kültürün kendine özgü yapısı dikkate alınarak, Türk öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini belirleyen ölçeklerin geliştirilmesi veya yurtdışındaki örneklerden yola çıkılarak bu örneklerin Türk kültürüne uygun olarak uyarlanmasıyla, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla, bu araştırmada, temel eğitim düzeyinde görevli, hem anasınıfı öğretmenlerinin hem de sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini belirlemeye yönelik olarak geliştirilen ve yurtdışında sıklıkla kullanılan bir ölçme aracının Türkçeye uyarlanması çalışması gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmada, Wang (2005) tarafından geliştirilen ölçek Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formu, "Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği" ismiyle, Ankara'nın Çankaya ilçesinde yer alan ve uygulama izni alınan resmi ilkokullarda görevli anasınıfı ve sınıf öğretmeninden oluşan 222 kişiye uygulanmıştır. Öğretmenlerin %88'i kadın ve %12'si erkektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %34'ü anasınıfında, %19,5'i birinci, %13,3'ü ikinci, %12,8'i üçüncü ve %20,5'i dördüncü sınıfta görevlidir.

Veri Toplama Aracı

"Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği"nin Türkçeye uyarlanması amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada, öncelikle Türkiye'de yapılmış olan, anasınıfı ve sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini ölçen araçlar incelenmiş, bu iki öğretmen grubunun birlikte algı düzeylerini ölçen araçlara rastlanamamıştır. Bu nedenle, yurtdışında yapılmış olan araştırmalar incelenerek, uygun bir

ölçek araştırılmıştır. Wang tarafından geliştirilen ve yayınlandığı yıl olan 2005'den bu yana, ABD'de yapılan doktora tezlerinin 304'ünde atıf almış olması, ayrıca yurt dışında yaygın olarak kullanılması nedeniyle uyarlanmasına karar verilmiştir. Ölçeğin, yurt dışında, öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algılarının belirlenmesine yönelik yapılan araştırmalarda sıklıkla tercih edilmesi, bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen uyarlama çalışmasının temel gerekçelerinden birini oluşturmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması ve Türkiye'deki araştırmalarda kullanılmasının, uluslararası bağlamda karşılaştırılabilir sonuçlara ulaşılmasını da sağlayacağı düşünülmektedir.

Ölçeğin Genel Özellikleri

Ölçek, Wang tarafından, Pennsylvania Üniversitesi'nde doktora tezinde kullanılmak üzere 2005 yılında geliştirilmiştir. Ölçek incelendiğinde, "Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği"nin beş faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarını oluşturan bu faktörler (1) Öğretme Yeterliği Algı Düzeyi, (2) Yönetim Yeterliği Algı Düzeyi, (3) İletişim Yeterliği Algı Düzeyi, (4) Mesleki Gelişim Yeterliği Algı Düzeyi ile (5) Bakım ve Koruma Yeterliği Algı Düzeyi olarak adlandırılmıştır.

Ölçeğin Şekilsel Özellikleri

"Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği"nde toplam 30 madde yer almaktadır. Aynı 30 madde öğretmenlere, 'Şu Andaki Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri' ile 'Arzu Ettikleri Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri' olmak üzere iki bölümde yöneltilmiştir. Ölçekte yer alan iki bölümün orijinal biçimi Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. "Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği"nin Biçimi

Maddeler	Şu Andaki Mesleki Yeterlik Durumunuz				Arzu Ettiğiniz Mesleki Yeterlik Durumunuz			
	4	3	2	1	4	3	2	1
1.	4	3	2	1	4	3	2	1
2.	4	3	2	1	4	3	2	1

Tablo 1 incelendiğinde, anasınıfı ve sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri belirlenirken, öğretmenlerin hem şu andaki, hem de arzu ettikleri mesleki yeterlik durumlarına ilişkin algı düzeylerinin ölçüldüğü görülmektedir. Ayrıca, ölçekte yer alan maddelerin 4'lü likert tipi derecelendirildiği de Tablo 1'de belirtilmiştir. Ölçeğin derecelendirmesi ile ilgili açıklama, ölçeğin yönerge kısmında yer almaktadır. Bu derecelendirmede; (4) Çok Yüksek, (3) Yüksek, (2) Düşük ve (1) Çok Düşük derecesini belirttiği ifade edilmektedir.

Ölçeğin Alt Boyutları

"Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği" 5 alt boyuttan oluşmaktadır (Wang, 2005) ve ölçekte toplam 30 madde yer almaktadır. Ölçeğin alt boyutları ve bu alt boyutlardaki madde sayıları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Alt Boyutları

Ölçeğin Alt Boyutları	Madde Sayısı
Öğretme Yeterliği Algı Düzeyi	7
Yönetim Yeterliği Algı Düzeyi	6
İletişim Yeterliği Algı Düzeyi	9
Mesleki Gelişim Yeterliği Algı Düzeyi	3
Bakım ve Koruma Yeterliği Algı Düzeyi	5
Mesleki Yeterliğe İlişkin Algı Düzeyi (Toplam)	30

Tablo 2 incelendiğinde, ölçekteki toplam 30 maddenin 5 alt boyutta yer aldığı görülmektedir. Birinci alt boyut olan “Öğretme Yeterliği Algı Düzeyi”nde 7 madde, ikinci alt boyut olan “Yönetim Yeterliği Algı Düzeyi”nde 6 madde, üçüncü alt boyut olan “İletişim Yeterliği Algı Düzeyi”nde 9 madde, dördüncü alt boyut olan “Mesleki Gelişim Yeterliği Algı Düzeyi”nde 3 madde ile beşinci alt boyut olan “Bakım ve Koruma Yeterliği Algı Düzeyi”nde ise 5 madde yer almaktadır.

Ölçeği geliştiren araştırmacı olan Wang (2005), araştırmasında, alanyazın taraması (Lu, 2000; Lu ve Su, 1999; Spodek ve Saracho, 2003) sonrasında belirlenmiş ve 5 alt boyuta ayrılmış olan ölçütleri kullanarak, öğretmenlerin şu andaki ve arzu ettikleri mesleki yeterlik durumlarını nasıl algıladıklarının ölçülmesini amaçlamıştır. Alanyazın taraması sonucunda belirlenen, öğretmenlerin mesleki yeterlikleriyle ilgili algı düzeylerinin alt boyutları aşağıdaki şekilde belirtilmiştir (Akt. Wang, 2005):

1. Programları geliştirme, davranışları değerlendirme ve etkinlikleri uygulama becerilerini kapsayan *Öğretme Yeterliği Algı Düzeyi*: Öğretmenlerin, çocukların yaşlarına ve gelişim düzeylerine uygun olarak eğitim programları geliştirme, çocukların öğrenmeleri ile gelişimlerine yönelik davranışlarını değerlendirme ve planladıkları öğrenme etkinliklerini uygulama becerileri ile ilgili algı düzeyleridir (Henniger, 1999; Lu ve Su, 1999).
2. Sınıf yönetimi ve idari konularla ilgili becerileri kapsayan *Yönetim Yeterliği Algı Düzeyi*: Öğretmenlerin, çocukların zorlayıcı davranışlarını önlemeye odaklı sınıf yönetimi ve idari konular yönetimi becerileri ile ilgili algı düzeyleridir (Puckett ve Diffly, 1999; Lu ve Su, 1999).
3. Çocuklar, aileler, meslektaşlar ve toplumla ilişkileri kapsayan *İletişim Yeterliği Algı Düzeyi*: Öğretmenlerin, çocukların ihtiyacını karşılamak için çocuklarla iletişim kurma ve programın etkililiğini arttırmak için ailelerle, meslektaşlarıyla ve toplumda yer alan diğer kişilerle birlikte çalışma becerileri ile ilgili algı düzeyleridir (Spodek ve Saracho, 2003; Lu ve Su, 1999).
4. Özgelişim ve yansıtıcı düşünme becerilerini içeren *Mesleki Gelişim Yeterliği Algı Düzeyi*: Öğretmenlerin, kariyerleri sırasında edindikleri deneyimler ve yansıtıcı düşünceleri yoluyla, mesleki gelişimlerini üstlenerek, mesleki yönden gelişimlerini sağlayan becerilerini geliştirmeleri ile ilgili algı düzeyleridir (Rodd, 1997; Lu ve Su, 1999).
5. Güvenliği sağlama, zihinsel ve fiziksel gelişimi değerlendirme ve yaşamla ilgili becerileri öğretme becerilerini kapsayan *Bakım ve Koruma Yeterliği Algı Düzeyi*: Öğretmenlerin, güvenliği sağlama, zihinsel ve fiziksel gelişimi değerlendirme, yaşam becerilerini öğretme ve istedik davranışlar elde etmek amacıyla, çocuklara yardımcı olma becerileri ile ilgili algı düzeyleridir (Katz, 1997; Lu ve Su, 1999).

Ölçeğin Yönergesi ve Uygulanması

Ölçek, iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci bölümünde, katılımcıların kişisel bilgilerini değerlendirmeye yönelik 8 madde yer almaktadır. Anasınıfı ve sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini belirleyen kısım, ölçeğin ikinci bölümünü oluşturmaktadır. İkinci bölümün başında, ölçeğin kısa, öz ve anlaşılır bir yönergesi bulunmaktadır. Yönergede,

“Bu bölümde, şu andaki ve arzu ettiğiniz mesleki yeterlik durumunuz ile ilgili ifadeler yer almaktadır. İfadeleri dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.” şeklinde bir açıklama yer almaktadır.

Ölçeğin Geliştirilme Süreci

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin geliştirilme aşamasında, belirlenen 5 alt boyuta ilişkin maddeler oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler hakkında, erken çocukluk eğitimi alanında öğrenim gören ve öğretmenlik yapmakta olan on doktora öğrencisinin görüşleri alınmıştır. Bu bireylerin görüşleri doğrultusunda, maddeler üzerindeki ilk düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Ardından, aynı bölümde öğrenim gören başka on doktora öğrencisinin cevapları ve ölçek maddelerine ilişkin görüşleri alınmış, uzmanların görüşleri doğrultusunda, geçerliğin sağlandığına ilişkin görüş belirtilmiştir. Wang (2005) tarafından yapılan araştırmada, “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”, 211 öğretmene uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, ölçeğe ilişkin hesaplanan güvenilirlik katsayıları, Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Güvenirlik Katsayıları

Ölçeğin Alt Boyutları	Şu Andaki Yeterlik Algı Düzeyleri	Arzu Ettiği Yeterlik Algı Düzeyleri
Öğretim Yeterliği Algı Düzeyi	0,82	0,89
Yönetim Yeterliği Algı Düzeyi	0,82	0,91
İletişim Yeterliği Algı Düzeyi	0,86	0,94
Mesleki Gelişim Yeterliği Algı Düzeyi	0,71	0,89
Bakım ve Koruma Yeterliği Algı Düzeyi	0,77	0,89
Mesleki Yeterliğe İlişkin Algı Düzeyi (Toplam)	0,95	0,98

Tablo 3 incelendiğinde, ölçeğin alt boyutları ve tamamı için, güvenilirlik düzeyini belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach Alfa değerleri görülmektedir. Öğretmenlerin şu andaki mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerine ilişkin güvenilirlik katsayıları 0,71 ile 0,86 arasında değişiklik göstermektedir. Öğretmenlerin arzu ettikleri mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerine ilişkin güvenilirlik katsayıları 0,89 ile 0,94 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan güvenilirlik katsayıları ise 0,95 ile 0,98’dir.

Ölçeğin Puanlanması

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”ndeki maddelerin, alabileceği en yüksek değer 4 iken, en düşük değer 1’dir. Ölçekteki maddelerin; maddeler, alt boyutlar ve ölçeğin tamamı bazında toplanabileceğini ifade eden ölçeği geliştiren Wang (2005) tarafından, ölçekteki maddelerin ortalaması için belirtilen ölçüt aşağıdaki gibidir:

2,80’den düşük Değer:	Çok Düşük Düzeyde Algı
2,80 - 3,10 Değer:	Düşük Düzeyde Algı
3,11 - 3,30 Değer:	Orta Düzeyde Algı
3,31 - 3,50 Değer:	Yüksek Düzeyde Algı
3,50’den fazla Değer:	Çok Yüksek Düzeyde Algı

Bulgular

Ölçeğin Uyarlama Süreci

Ölçeğin orijinal formu, 4 okul öncesi öğretmenliği ve 4 sınıf öğretmenliği alanında çalışan toplam 8 öğretim üyesinin uzman görüşleri alınarak, Türkçeye “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği” olarak çevrilmiştir. Ölçeğin uyarlanma sürecinde, Uluslararası Test Komisyonu (International Test Commission)

(2000) tarafından hazırlanan “Eğitsel ve Psikolojik Testlerin Uyarlanması İçin Rehber” (Test Adaptation Guidelines) kapsamında yer alan aşamalar takip edilmiştir. Bu aşamalar doğrultusunda, ilk önce, ölçeğin orijinal kültürdeki geliştirilme ve kullanım amacı incelenmiş, ölçeğin Türk kültüründe de benzer şekilde kullanılabilmesine karar verilmiştir. Ardından, ölçeğin psikometrik özellikleri incelenerek, ölçeğin orijinal maddelerinin biçimi, yapısı, uygulanması, yönergesi, puanlanması, psikometrik özelliklerinin hangi örnekleme dayalı olarak belirlendiği ve test istatistiklerinin incelenmesi işlemi gerçekleştirilmiştir.

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin 30 maddeden oluşan 4’lü likert tipi derecelendirilmiş bir ölçek olduğu ve iki kısımdan oluştuğu belirlenmiştir. Birinci kısımda, öğretmenlerin şu andaki mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri ölçülmekte, ikinci kısımda da aynı maddelerle öğretmenlerin arzu ettikleri mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri belirlenmektedir.

Ölçeğin kültürel ve psikometrik özelliklerinin incelenmesinin ardından, uyarlanma sürecinde, ilk önce ölçek sahibi Huei-Ling Wang’dan izin alınmış, daha sonra, çeviri aşamasına geçilmiştir. Çeviri aşamasında ölçek, öncelikle, iki İngilizce dil uzmanı ve bir ölçme değerlendirme uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Ardından, çeviri tekrar orijinal dile çevrilerek kontroller gerçekleştirilmiş ve alternatif maddeler oluşturulmuştur.

İngilizce Dil Uzmanlarının Görüşleri

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin orijinali, çevirisi ve oluşturulan alternatif maddeler, maddelerin orijinaline uygun bir biçimde çevrilip çevrilmediğinin belirlenmesi amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü için oluşturulan “Kaynak Dilden Hedef Dile Yapılan Çeviriler İçin Uzman Değerlendirme Formu” üniversitelerde görevli İngilizce alanında çalışan 6 öğretim üyesinin uzman görüşüne sunulmuş, uzmanların görüşleri doğrultusunda, çevirideki ilk düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. İngilizce dil uzmanlarının kaynak dilden hedef dile yapılan çevirilere ilişkin görüşlerine göre 11 maddede kısmi ifade değişiklikleri yapılmıştır.

Alan Uzmanlarının Görüşleri

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin maddelerinde yer alan sözcük, kavram ya da deyimlerin anlamlarının her iki kültürde de aynı ve/veya aynı bağlamda kullanılıp kullanılmadığı ve orijinal ölçekte ifade edilen deneyimlerin, uyarlama yapılan kültürde yaşanıp yaşanmadığının belirlenmesi amacıyla, “Eşdeğerlik Uzman Değerlendirme Formu” oluşturulmuştur. Form; 4 okul öncesi öğretmenliği ve 4 sınıf öğretmenliği alanında çalışan toplam 8 öğretim üyesinin uzman görüşüne sunulmuş, uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Düzeltmelerin ardından oluşturulan çeviri formu, bir Türk dili uzmanı tarafından incelenmiş, ölçeğin “Taslak Çeviri Formu” hazırlanmıştır. Alan uzmanları, ölçeğin eşdeğerliğine ilişkin olarak 14 maddede kısmi ifade değişikliği yapılmasına karar vermiştir.

İki Çeviri Arası Eşitliğin Belirlenmesi

İki çeviri arasındaki eşitliğin belirlenmesi amacıyla, taslak çeviri formu oluşturulan “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği” ile orijinal ölçek, iki dilde öğretim yapılan, MEB’e bağlı özel bir ilkokulda görevli anasınıfı ve sınıf öğretmeni olan 30 kişiye, 15 gün arayla uygulanmıştır. Formların eşdeğerliğini tespit etmek amacıyla elde edilen ölçek puanları için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Daha sonra ölçek puan ortalamaları arasında farklılık olup olmadığının test edilmesi amacıyla ilişkili ölçümlerde t testi hesaplanmıştır.

İki çeviri arasındaki eşitliğin belirlenmesi amacıyla orijinal ve çeviri formu uygulama sonuçları arasında hesaplanan Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı sonuçları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Uzmanlardan Elde Edilen Sonuçları Arasındaki Korelasyon

	Türkçe Form (Şu Andaki Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri)		Türkçe Form (Arzu Edilen Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri)	
	n	r	n	r
Orijinal form (Şu Andaki Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri)	30	0,996**	---	---
Orijinal form (Arzu Edilen Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri)	---	---	30	0,999**

** p<0,01

Tablo 4 incelendiğinde, “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin birinci bölümündeki ‘Şu Andaki Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri’ne yönelik orijinal ölçek formu ile Türkçe form arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir (r:0,996; p<0,01). Benzer şekilde, ‘Arzu Ettikleri Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri’ ölçeğin orijinal formu cevapları ile Türkçe form cevapları arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki hesaplanmıştır (r:0,999; p<0,01). Orijinal form ile Türkçe form cevapları arasında hesaplanan yüksek düzeyde ilişki, öğretmenlerin her iki formdaki maddeleri benzer şekilde algıladıklarının göstergesidir.

Öğretmenlerin orijinal form ile Türkçe formdan elde ettikleri puanların ortalamaları arasında fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hesaplanan ilişkili örneklemelerde t testi sonuçları Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Orijinal ve Çeviri Form Puanları İçin Hesaplanan İlişkili Ölçümlerde t Testi

Ölçek	Form	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Şu Andaki Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri	Orijinal	30	98,47	12,45	1,884	0,700
	Türkçe	30	98,87	12,47		
Arzu Edilen Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri	Orijinal	30	117,30	6,52	0,571	0,573
	Türkçe	30	117,33	6,47		

Tablo 5 incelendiğinde orijinal ve Türkçe form uygulanan öğretmenlerin, “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin birinci bölümündeki ‘Şu Andaki Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri’ ortalama puanlarının orijinal form ve Türkçe forma göre değişiklik göstermediği görülmektedir (p>0,05). Öğretmenlerin ‘Arzu Ettikleri Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algıları’ ortalama puanları da orijinal form ve Türkçe forma göre değişiklik göstermemektedir (p>0,05). Başka bir anlatımla, iki dile de hakim olan öğretmenlerin cevapları incelendiğinde, “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin orijinal form ve çevirisi gerçekleştirilen Türkçe formundan aldıkları ortalama puanlar benzerlik göstermektedir. Bu sonuç, çeviri form ile orijinal form arasında dilsel eşdeğerliğin sağlandığını göstermektedir. Bu sonuca göre, öğretmenlerin iki formdaki maddelere de benzer algı geliştirdikleri belirlenmiştir.

Ön uygulama sonuçları

Uygulamaya geçmeden önce, ölçekle ilgili gerekli düzeltme olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, taslak çeviri formu oluşturulan ölçek, 3 anasınıfı ve 3 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Ölçeğin uygulama süresi belirlenmiş ve gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir.

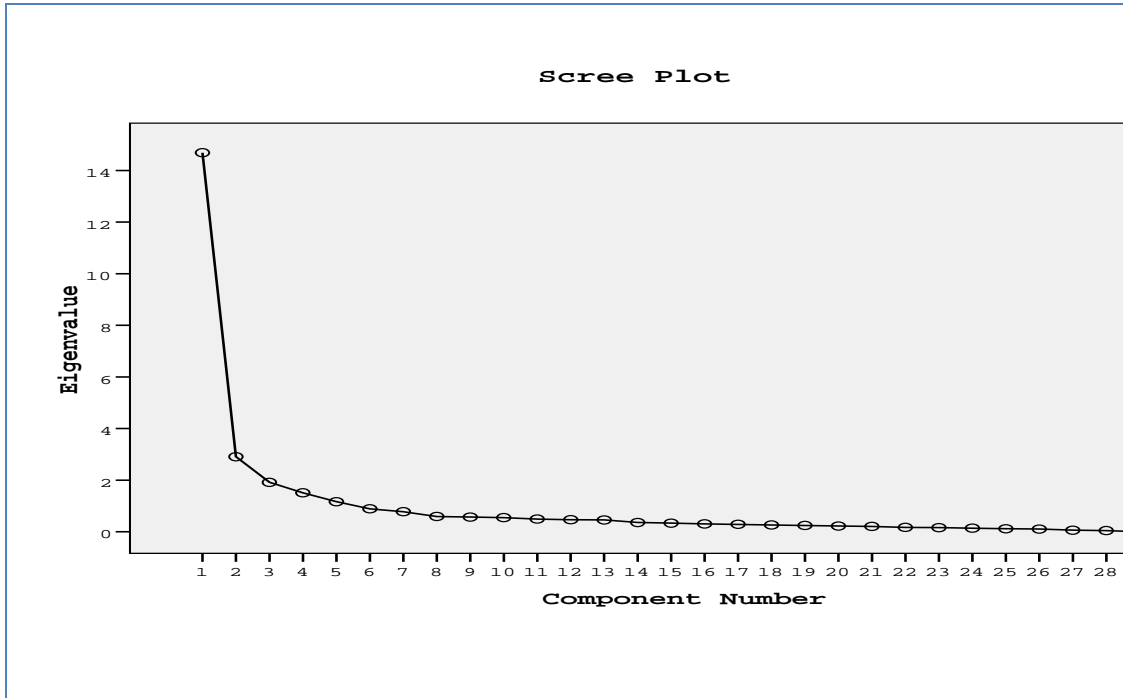
Uygulama sonuçları

Bu aşama, ölçeğin psikometrik özellikleri, özellikle geçerlik ve güvenilirlik kanıtları için hedef evreni temsil edecek kadar büyük bir örneklem grubuna ölçeğin uygulanmasını içermektedir. Bu araştırmada, anasınıfı ve sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerinin belirlenmesi amaçlandığından, uygulamada 123 anasınıfı ve 99 sınıf öğretmeni olan toplam 222 kişiye “Çeviri Taslak Formu” uygulanmıştır. Öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda, öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi, ardından Doğrulamalı Faktör Analizi yapılmıştır (Büyüköztürk, 2016).

Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin uyarlama sürecinde 123 anasınıfı ve 99 sınıf öğretmeni olan toplam 222 kişinin cevaplarının faktör analizine uygun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hesaplanan KMO testi 0,940 olarak bulunmuştur. Yapılan Barlett küresellik testi de anlamlı bulunmuştur. Bu doğrultuda veri setinin, faktör analizi için mükemmel bir yapı gösterdiği görülmektedir.

Açıklayıcı faktör analizinde öz değeri 1’den büyük olan 5 faktör olduğu tespit edilmiştir. Şekil 1’de yer alan scree plot grafiği incelendiğinde ölçek maddelerinin 5 faktörlü bir yapı gösterdiği görülmektedir.

Şekil 1. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Faktörlerinin Öz Değerlerine Ait Scree Plot

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nde yer alan 30 maddenin 5 faktör altındaki faktör yük değerleri incelenmiş, faktörleşmenin daha iyi gerçekleşmesi için dik döndürme yöntemi kullanılmıştır. Döndürme sonrasında faktörler altında toplanan maddelerin faktör yük değerleri Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Döndürme Sonrası Maddelerinin Faktör Yük Değerleri

	Faktörler				
	1	2	3	4	5
S22	,884	,215	,223	,145	,089
S20	,884	,215	,223	,145	,089
S18	,884	,215	,223	,145	,089
S17	,826	,184	,251	,165	,140
S16	,820	,266	,272	,206	,089
S21	,814	,212	,143	,107	,083
S14	,777	,254	,203	,169	,121
S19	,761	,099	,125	,285	-,029
S15	,691	,233	,212	,212	,078
S1	,149	,821	,119	,242	,165
S2	,219	,789	,075	,209	,113
S5	,271	,765	,247	,157	,080
S4	,189	,742	,275	,138	,274
S6	,322	,691	,307	,102	,097
S7	,282	,644	,388	,215	,015
S3	,237	,593	,203	,286	,077
S12	,204	,437	,416	,002	,230
S11	,285	,209	,786	,115	,151
S8	,240	,237	,766	,261	,176
S10	,466	,314	,701	,163	,071
S13	,356	,320	,611	,204	-,008
S9	,370	,373	,598	,113	,113
S30	,295	,155	,115	,833	,087
S29	,272	,193	,105	,828	,075
S28	,286	,362	,177	,566	,267
S27	,351	,298	,222	,531	,200
S26	,068	,317	,200	,500	,215
S24	,049	,163	,150	,132	,912
S23	,061	,144	,131	,145	,902
S25	,182	,154	,041	,132	,816

Tablo 6 incelendiğinde, ölçekte yer alan 14.-22. maddelerin birinci alt boyutta, 1.-7. ve 12. maddelerin ikinci alt boyutta, 8.-11. ve 13. maddelerin üçüncü alt boyutta, 26.-30. maddelerin dördüncü alt boyutta ve 23.-25. maddelerin de beşinci alt boyutta yer aldığı görülmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin toplandığı faktörler incelendiğinde, ölçeğin 12. maddesinin üçüncü alt boyutta yer alması gerekirken, ikinci alt boyutta yer aldığı belirlenmiştir. 12. maddenin faktör yük değeri incelendiğinde, maddenin hem ikinci alt boyutta hem de üçüncü alt boyutta faktör yük değerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, ölçeğin orijinal yapısı düşünülerek, 12. maddenin üçüncü alt boyutta yer almasına karar verilmiştir.

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nde faktörler altında yer alan maddelerin güvenilirliği Cronbach Alfa katsayısı ile hesaplanmıştır ve sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Güvenirlik Katsayıları

Ölçeğin Alt Boyutları	n	Madde Sayısı	Güvenirlik Katsayısı
Öğretme Yeterliği Algı Düzeyi	222	7	0,925
Yönetim Yeterliği Algı Düzeyi	222	6	0,895
İletişim Yeterliği Algı Düzeyi	222	9	0,967
Mesleki Gelişim Yeterliği Algı Düzeyi	222	3	0,906
Bakım ve Koruma Yeterliği Algı Düzeyi	222	5	0,822
Mesleki Yeterliğe İlişkin Algı Düzeyi (Toplam)	222	30	0,959

Tablo 7 incelendiğinde, “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nde yer alan faktörlere ve ölçeğin tamamına ait verilerin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu görülmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

“Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin orijinalinde yer alan faktör yapılarının, uyarılama sonrası, ön uygulama verileriyle ne derece uyum gösterdiğinin değerlendirilmesi amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir.

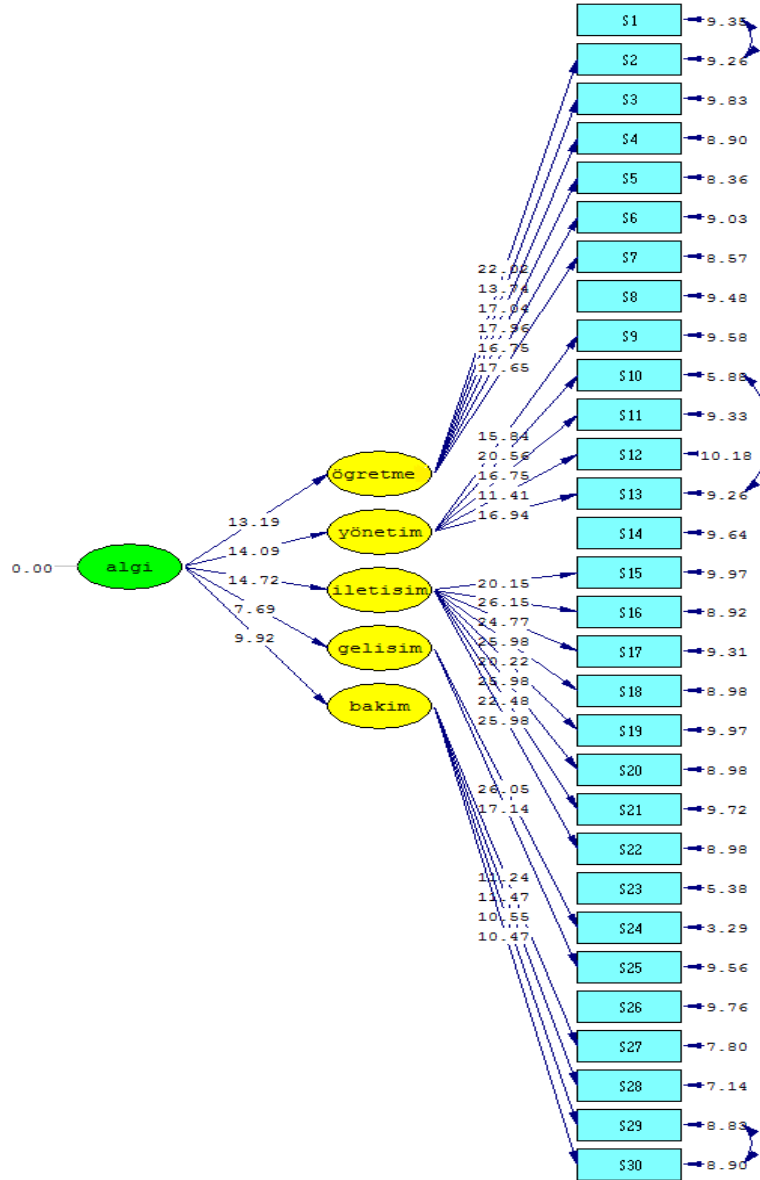
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının toplanan verilerle ne derece doğrulandığını incelemeye odaklıdır. Başka bir anlatımla, DFA belirli değişkenlerin bir kuram temelinde, önceden belirlenmiş faktörler üzerinde ağırlıklı olarak yer alacağı şeklindeki bir öngörünün sınanmasına dayanır (Sümer, 2000) ve daha önceden araştırmacı tarafından belirlenmiş bir faktörel yapının doğrulanmasını test etmek amacıyla kullanılır (Çerezci, 2010).

DFA’da modelin geçerliliğini değerlendirmek amacıyla çok sayıda uyum indeksi kullanılmaktadır. Bunlar içinde en sık kullanılanları Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness, χ^2) ve Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI)dir (Sümer, 2000).

Araştırmanın verileri ile “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin orijinalinde belirlenen beş faktörlü yapı için gerçekleştirilen DFA’ya ilişkin path diyagramı Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2’de görüldüğü gibi, birinci düzey DFA’da ölçekte yer alan 30 madde beş faktör altında, ikinci düzey DFA’da ise maddelerin tek faktörde toplandığı görülmektedir. Ölçek maddelerinin benzerlik göstermesi bakımından, 1. ve 2. madde, 10. ve 13. madde, 29. ve 30. maddelerin hata varyansları birleştirilerek hata kovaryansları hesaplanmıştır.

Model veri uyumunu değerlendirmek amacıyla pek çok uyum istatistiği kullanılmaktadır. Bunlar içinde, görece en sık kullanılanları ki-kare, ki-kare / sd, CFI, IFI ve NNFI’dir. Bu değerlerden “ χ^2 / sd ” oranının 5’ten küçük olması, CFI, IFI ve NNFI değerinin ise 0,90’dan yüksek çıkması model veri uyumunun olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010).

Şekil 2. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Orijinalinde Belirlenen Beş Faktörlü Yapı için Gerçekleştirilen DFA’ya İlişkin Path Diyagramı

Şekil 2’de “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin gerçekleştirilen DFA sonucunda, hesaplanan uyum iyiliği indeksleri Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Uyum İyiliği İndeksleri

İstatistik	Değerler
χ^2 (sd)	2057,21 (397)
χ^2 / sd	5,18
CFI	0,95
IFI	0,95
NNFI	0,95

Tablo 8’de yer alan uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde uyarlaması gerçekleştirilen ölçeğin orijinal yapısını doğruladığı görülmektedir.

Tartışma / Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, Wang (2005) tarafından geliştirilen “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında Uluslararası Test Komisyonu (2000) tarafından hazırlanan “Eğitsel ve Psikolojik Testlerin Uyarlanması İçin Rehber”de belirtilen aşamalar takip edilerek, sürecin mantıksal ve sistematik bir düzen içinde işlenmesi amaçlanmıştır. Uyarlama çalışması, ölçeğin kaynak dilden hedef dile çevrilmesiyle başlamış, uzman değerlendirmesi, dilsel eşdeğerlik çalışması ve ön uygulama çalışmalarıyla, uygulama öncesi, ölçeğe son şekli verilmiştir. Bununla birlikte, uyarlama işleminin belirli aşamalarında uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak, ölçek, 222 katılımcıdan oluşan örneklem grubuna uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde analizler yapılmıştır.

Ölçeğin, ilgili alanyazınla uyumlu bir biçimde, öğretmenlerin şu andaki ve arzu ettikleri mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeyleri olmak üzere iki bölümden ve 5 faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Bahsedilen 5 faktör; (1) “Öğretme Yeterliği Algı Düzeyi”, (2) “Yönetim Yeterliği Algı Düzeyi”, (3) “İletişim Yeterliği Algı Düzeyi”, (4) “Mesleki Gelişim Yeterliği Algı Düzeyi” ile (5) “Bakım ve Koruma Yeterliği Algı Düzeyi” olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla yapılan AFA, ölçeğin 5 faktörlü bir yapısı olduğunu göstermiştir. Ölçeğin orijinal formunun da 5 faktörlü bir yapıya sahip olması nedeniyle orijinal form ile Türkçeye uyarlanmış formun faktör yapısının örtüştüğü belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları, Türkçeye uyarlanan “Anasınıfı ve Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Algı Düzeyleri Ölçeği”nin, öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin algılarını belirlemede kullanılabilir, 5 boyutta, toplam 30 maddeden oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. İlgili alanyazın dikkatle incelendiğinde, Türkiye’deki hem anasınıfı, hem de sınıf öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine ilişkin algı düzeylerini belirlemeye yönelik geliştirilmiş ya da uyarlanmış bir ölçeğe rastlanamamıştır. Bu nedenle ilgili araştırma kapsamında, hedef dil ve kültüre uyarlaması yapılan ölçeğin alanda önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akkoyunlu, B. ve Orhan, F. (2003). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanma öz yeterlik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3), 86-93.
- Alisinanoğlu, F., Kesicioğlu, O.S. ve Ünal, E. (2010). *Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi*. İkinci Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, 16-18 Mayıs 2010, Hacettepe Üniversitesi, Beytepe, Ankara.
- Anılan, H. ve Kılıç, Z. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe öğretimi dersine ve Türkçe öğretimi konusundaki yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 1-48.
- Ashton, P.T. (1984). Teacher efficacy: A motivational paradigm for effective teacher education. *Journal of Teacher Education*, 35(5), 28-32.
- Ashton, P.T., & Webb, R.B. (1986). *Making a difference: Teachers’ sense of efficacy and student achievement*. New York: Longman.
- Balcı, A. (2005). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Tekaç Yayinevi.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1994). *Self-efficacy*. New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. New York: W. H. Freeman.
- Bayraktar, A. (2013). Nature of interactions during teacher-student writing conferences, revisiting the potential effects of self-efficacy beliefs. *Eurasian Journal of Educational Researcher*, 5(0), 63-86.
- Bektaş, M., Aydın, E. ve Ayvaz, A. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının gelecekteki mesleki yeterliklerine yönelik görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 174-192.
- Berman, P., McLaughlin, M., Bass, G., Pauly, E., & Zellman, G. (1977). *Federal programs supporting educational change: Factors affecting implementation and continuation report*. Santa Monica, CA: Rand.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Caprara, G.V., Barbaranelli, C., Steca, P., & Malone, P.S. (2006). Teachers' self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students' academic achievement: A study at the school level. *Journal of School Psychology*, 44(6), 473-490.
- Cross, D.I. (2009). Alignment, cohesion, and change: Examining mathematics teachers' belief structures and their influence on instructional practices. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 12(5), 325-346.
- Çakır, Ö., Kan, A. ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve özyeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çerezci, E.T. (2010). *Yapısal Eşitlik Modelleri ve kullanılan uyum iyiliği indekslerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Fives, H. (2003). *Exploring the relationships of teachers' efficacy, knowledge, and pedagogical beliefs: A multimethod study*. Yayımlanmamış doktora tezi. Maryland Üniversitesi, ABD.
- Frede, E. (1995). The role of program quality in producing early childhood program benefits. *Future of children*, 5(3), 115-132.
- Gibbs, C. (2009). Explaining effective teaching: self-efficacy and thought control of action. *The Journal of Educational Enquiry*, 4(2), 1-14.
- Gibson, S., & Dembo, M.H. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Educational Psychology*, 76(4), 569-582.
- Ginns, I.S., Tulip, D.F., Watters, J.J., & Lucas, K.B. (1995). Changes in preservice elementary teachers' sense of efficacy in teaching science. *School Science and Mathematics*, 95(8), 394-400.
- Gorrell J., & Capron, E. (1990). Cognitive modeling and self-efficacy: Effects on preservice teachers' learning of teaching strategies. *Journal of Teacher Education*, 41(5), 15-22.
- Guo, Y., Connor, C.M., Yang, Y., Roehrig, A.D., & Morrison, F.J. (2012). The effects of teacher qualification, teacher self-efficacy, and classroom practices on fifth graders' literacy outcomes. *The Elementary School Journal*, 113(1), 3-24.
- Guskey, T.R. (1988). Teacher efficacy, self-concept, and attitudes toward the implementation of instructional innovation. *Teaching and Teacher Education*, 4, 63-69.
- Guskey, T.R., & Passaro, P.D. (1994). Teacher efficacy: A study of construct dimensions. *American Educational Research Journal*, 31(3), 627-643.
- Henniger, M.L. (1999). *Teaching young children: An introduction*. New Jersey: Merrill.
- Henson, K.T. (2003). Foundations for learner-centered educational: A knowledge base. *Education* 124(1), 5-16.
- International Test Commission. (2000). *ITC Guidelines on test use*. http://www.intestcom.org/Guidelines/guidelines_for_test_use.php.
- Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki özyeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84.
- Katz, L.G. (1997). The professional early childhood teacher. *Young Children*, 39(5), 3-11.

- Kök, M., Çiftçi, M. ve Ayık, A. (2012). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin bir inceleme (Okul öncesi öğretmenliği örneği). *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 169-183.
- Lu, M.G. (2000). The vision early childhood education: To be a profession. *Teacher Remark*, 152, 11-17.
- Lu, M.G., & Su, S.Y. (1999). *The plan of integrating kindergartens and preschools: The research of professional competence*. Taipei: The Bureau of Education.
- McMullen, M.B. (1999). Characteristics of teachers who talk the DAP talk and walk the DAP walk. *Journal of Research in Childhood Education*, 13(2), 216-230.
- Midgley, C., Feldlaufer, H., & Eccles, J. (1989). Change in teacher efficacy and student self- and task-related beliefs in mathematics during the transition to junior high school. *Journal of Educational Psychology*, 81, 247-258.
- Ng, W., Nicholas, H., & Williams, A. (2010). School experience influences on pre-service teachers' evolving beliefs about effective teaching. *Teaching and Teacher Education*, 26(2), 278-289.
- Özdemir, S.M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 277-306.
- Özerkan, E. (2007). *Öğretmenlerin öz-yeterlik alguları ile öğrencilerin sosyal bilgiler benlik kavramları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Poulou, M. (2007). Personal teaching efficacy and its sources: Student teachers' perceptions. *Educational Psychology*, 27(2), 191-218.
- Puckett, M.B., & Diffily, D. (1999). *Teaching young children: An introduction to the early childhood profession*. Orlando, Florida: McPeck.
- Rimm-Kaufman, S.E., & Sawyer, B.E. (2004). Primary-grade teachers' self-efficacy beliefs, attitudes toward teaching, and discipline and teaching practice priorities in relation to the "Responsive Classroom" approach. *The Elementary School Journal*, 104(4), 321-341.
- Rimm-Kaufman, S.E., Storm, M.D., Sawyer, B.E., Pianta, R.C., & LaParo, K.M. (2006). The Teacher Belief Q-Sort: A measure of teachers' priorities in relation to disciplinary practices, teaching practices, and beliefs about children. *Journal of School Psychology*, 44(2), 141-165.
- Rodd, J. (1997). The selection and preparation of early childhood teachers: Perceptions of employers and teachers. *Early Child Development and Care*, 130, 99-110.
- Ross, J.A. (1992). Teacher efficacy and the effect of coaching on student achievement. *Canadian Journal of Education*, 17(1), 51-65.
- Ross, J.A. (1994). The impact of an in-service to promote cooperative learning on the stability of teacher efficacy. *Teaching and Teacher Education*, 10(4), 381-394.
- Ross, J.A. (1998). The antecedents and consequences of teacher efficacy. *Advances in Research on Teaching*, 7, 49-74.
- Schunk, D.H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational psychologist*, 26(3-4), 207-231.
- Soto, G., & Goetz, L. (1998). Self-efficacy beliefs and the education of students with severe disabilities. *The Journal of the Association for Persons with Severe Handicaps*, 23(2), 134-143.
- Spodek, B., & Saracho, O.N. (2003). "On the shoulders of giants": Exploring the traditions of early childhood education. *Early Childhood Education Journal*, 31(1), 3-10.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Swars, S.L. (2005). Examining perceptions of mathematics teaching effectiveness among elementary preservice teachers with differing levels of mathematics teacher efficacy. *Journal of Instructional Psychology*, 32(2), 139.

- Szabo, S., & Mokhtari, K. (2004). Developing a reading teaching efficacy instrument for teacher candidates: A validation study. *Action in Teacher Education*, 26(3), 59-72.
- Tschannen-Moran, M., & Hoy, A.W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.
- Tschannen-Moran, M., & Johnson, D. (2011). Exploring literacy teachers' self-efficacy beliefs: Potential sources at play. *Teaching and Teacher Education*, 27(4), 751-761.
- Üredi, L. ve Üredi, I. (2007). Sınıf öğretmenlerinin tercih ettikleri öğretim stillerinin yordayıcısı olarak öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 133-144.
- Wang, H.L. (2005). *Early childhood educators' perceptions of professional competence in preschool settings*. Yayınlanmamış doktora tezi, Pennsylvania Eyalet Üniversitesi, ABD.
- Yalçınkaya, M. ve Tonbul, Y. (2002). İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin algı ve gözlemler. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 96-108.
- Zimmerman, B.J. (1990). Self-regulated learning and academic achievement: An overview. *Educational Psychologist*, 25(1), 3-17.
- Zimmerman, B.J. & Martinez-Pons, M. (1990). Student differences in self - regulated learning: Relating grade, sex, and giftedness to self-efficacy and strategy use. *Journal of Educational Psychology*, 82(1), 51.

Extended Abstract

Introduction

Teachers should be self-confident and they should have high levels of perceptions of efficacy no matter what kind of skills of the children need to be supported. Efficacy means to have necessary knowledge, skills and attitudes in order to be able to perform a role (Balcı, 2005). Efficacy basically depends on Bandura's Social Learning Theory (Cited by Özdemir, 2008). One of the most significant principles of this theory is that people should have the capacity to think about themselves and reflect themselves (Çakır, Kan & Sünbül, 2006). Meanwhile, teachers' perception of efficacy is to perceive knowledge, skills and attitudes which are necessary to perform the duties and the responsibilities that the teaching requires (Akkoyunlu & Orhan, 2003). Accordingly, a hypothesis arises showing that teachers' perceptions of efficacy may directly influence their teaching and may indirectly influence their students. In the recent and older literature, several studies were done in order to test this hypothesis (Ashton, 1984; Bandura, 1993; Caprara, Barbaranelli, Steca & Malone, 2006; Cross, 2009; Gibbs, 2009; Guskey, 1988, Özerkan, 2007; Rimm-Kaufman & Sawyer, 2004; Rimm-Kaufman, Storm, Sawyer, Pianta & LaParo, 2006; Ross 1994, 1998; Schunk, 1991; Swars, 2005; Zimmerman, 1990; Zimmerman & Martinez-Pons, 1990). Some of these studies were determined to be related with pre-service teachers (Alisinanoğlu, Kesicioğlu & Ünal, 2010; Amlan & Kılıç, 2013; Gorrell & Capron, 1990; Ng, Nicholas & Williams, 2010).

"Teachers' perceptions of self-confidency" (Guskey & Passaro, 1994) or "teachers' perceptions to form desired learning outcomes" (Tschannen-Moran & Hoy, 2001), in other words, "teachers' perceptions of self-efficacy" are very important aspects. That especially kindergarten and elementary teachers' efficacy perceptions are on high levels is of utmost significance. For this study during the literature review, it has been found out that there are a few scales to determine teachers' perceptions of efficacy and that they were mostly performed abroad (Fives, 2003; Poulou, 2007; Szabo & Mokhtari, 2004; Wang 2005). However, the scales which were developed in Turkey were just for teachers' efficacy perceptions related with teaching and these scales were frequently for the elementary teachers (Üredi & Üredi, 2007) and they were even rather for pre-service elementary teachers (Özdemir, 2008; Bektaş, Aydın & Ayvaz, 2015; Kahyaoğlu & Yangın, 2007; Yalçınkaya & Tonbul, 2002). The scales for kindergarten teachers' perceptions of efficacy in general were not encountered. Taking the own structure of each culture into notice, developing scales for Turkish teachers' efficacy perceptions or adapting scales for teachers' efficacy perceptions from foreign into Turkish

culture has a lot of prominence. For this reason, in this study, a scale which was developed to determine both kindergarten and elementary teachers' efficacy perceptions and which was frequently used abroad was adapted to Turkish culture.

Method

In this study, the *Kindergarten and Primary School Teachers' Perception of Professional Efficacy* Scale developed by Wang (2005) was aimed to be adapted into Turkish culture. After the equivalence trial, the Turkish forms were given to 222 kindergarten and elementary teachers teaching in public schools in Çankaya county, Ankara providence, Turkey. 88% of the chosen teachers were females and 12% of them were males. 34% were kindergarten, %19.5 were the 1st grade, %13.3 were the 2nd grade, %12.8 were the 3rd grade and %20.5 were the 4th grade teachers. In order to determine the structural validity of the scale, exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were done and in order to determine the reliability, Cronbach Alpha internal consistency was measured.

Result and Discussion

At the end of the statistical analyses of AFA and DFA, same results were found with the original form and the scale adapted into Turkish was seen to be composed of 30 items in 5 sub-dimensions. Internal consistency values of the scores obtained from the sub-dimensions of the scale ranged from .95 to .98. The results of the study show that this scale adapted into Turkish is a valid and reliable scale which may be used in order to determine the kindergarten and elementary teachers' levels of perception of efficacy.